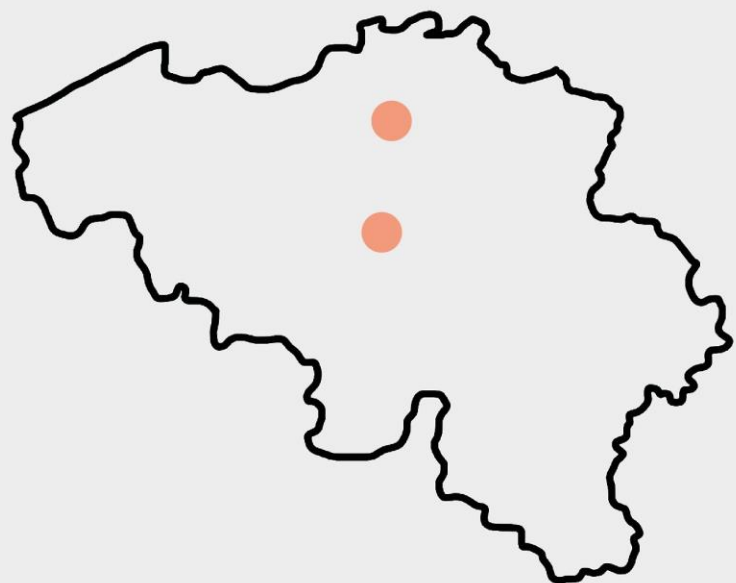


SCHOUPS

BA Uitbating & BA Na Werken

1 juni 2021





68 advocaten

19 staff

+30 seminars / webinars



Construction
&
Real Estate

Business Law

Public Law

Social Law





Jef Feyaerts

t. +32 3 260 98 60

jef.feyaerts@schoups.be

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60



I. Burgerlijke aansprakelijkheid uitbating

- A. Inleiding en aard van de polis
- B. Burgerlijke aansprakelijkheid
- C. Vergoedbare schade
- D. Uitsluitingen
- E. Verzekerd risico
- F. Duurtijd van de dekking

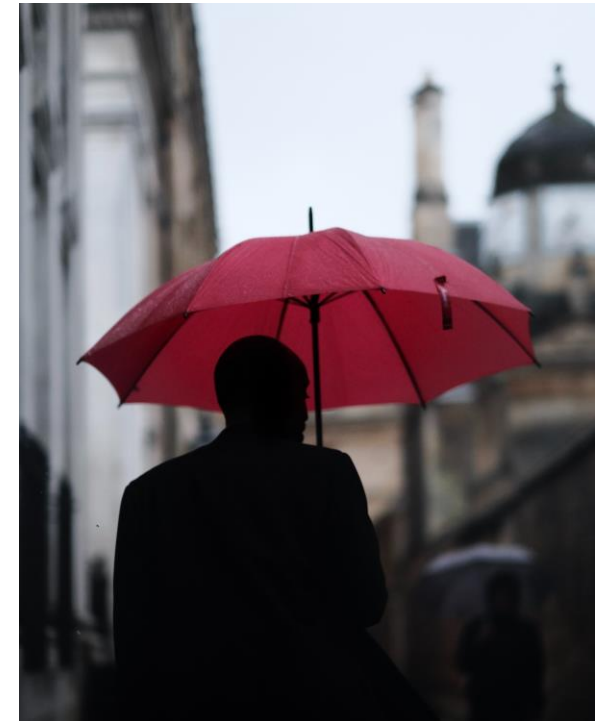


- Verzekering van de aansprakelijkheid voor schade aan derden
- Veel voorkomende polis
- Aansprakelijkheidsverzekering in de zin van art. 141 e.v. Verzekeringswet





- Overheidsopdrachten: verplichte verzekering voor aansprakelijkheid voor schade aan derden (Art. 24, § 1 AUR - KB 14 januari 2013)
- Verzekeringsnemer: opdrachtnemer (aannemer); ook als afdeling II van ABR-polis door bouwheer, aannemer, ontwikkelaar...
- Verzekerden
 - Onderneming zelf
 - Bestuurders, vennoten, werknemer...voor zover gehandeld binnen verzekerde beroepsactiviteit





- BA = aansprakelijkheid verzekerde voor schade aan derden
- Buitencontractuele foutaansprakelijkheid 1382 e.v. BW
 - Fout, schade, oorzakelijk verband
 - Equivalentieleer (Cass. 7 juni 2019; Cass. 12 januari 2007; Cass. 22 april 2004)
- Foutloze burenhinder art. 544 BW? Zie verder



- Gedekte waarborg = “de buitencontractuele aansprakelijkheid van de verzekerde voor schade aan derden die werd veroorzaakt naar aanleiding van de uitbating van de verzekerde onderneming”

! Derden = alle partijen die geen verzekerde onder de polis zijn, niet alle partijen vreemd aan het bouwproces

Voorwerp van de dekking:

1. **Wij** verzekeren, tot de in de bijzondere voorwaarden bepaalde sommen, de extra-contractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de **verzekerde** voor schade die aan **derden** wordt toegebracht tijdens de uitbating van de onderneming en dit met betrekking tot activiteiten eigen aan deze uitbating zoals beschreven in de bijzondere voorwaarden.

1. Algemeen

Wij verzekeren de buitencontractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid van iedere *verzekerde* voor een *schade* die zich heeft voorgedaan binnen de dekkingsgrenzen vermeld in de Algemene en Bijzondere Voorwaarden.

De *schade* moet toegebracht zijn aan *derden* bij de uitoefening van de verzekerde activiteit.



- Contractuele aansprakelijkheid: in principe uitgesloten (Brussel 15 april 2008)
 - eigen gebrekkig werk, eigen economisch risico
 - idem eigen gevolgschade
 - contractueel opgenomen vrijwaringen en garanties die algemene aansprakelijkheid overstijgen (zie ook art. 152 Verz.W.)
- Uitzonderingen:
 - concreet schadegeval = ook buitencontractuele aansprakelijkheid indien geen overeenkomst met de derde
(vgl. samenloop, bv. Cass. 24 maart 2016)
 - dekking toevertrouwd goed (zie verder)



Toevertrouwd goed

- Dekking toevertrouwd goed: “contractuele verplichting van de aannemer om goederen die hij toevertrouwd krijgt bij de uitvoering van de aannemingsopdracht, te bewaren en vervolgens terug te geven”
- Kan binnen contractuele aansprakelijkheid → uitbreiding
 - Uitsluiting specifieke goederen mogelijk
 - Uitsluiting omstandigheden bv. diefstal
- Vaak discussies, o.a. lagere dekkingslimiet dan standaard dekking BA Uitbating



Toevertrouwd goed

Antwerpen 18 juni 2014

- Aannemer: aardingsinstallatie aan olietanks
- Schade aan tank → volledige tank toevertrouwd goed of enkel tankvoet / uitstekend deel tankbodem?





Toevertrouwd goed

- Eerste aanleg, Kh. Antwerpen 01.03.2012:
tank ≠ toevertrouw goed

Aan de eigenlijke tank werd nooit gewerkt.

De grondplaten en de eigenlijke tank zijn verschillende onderdelen van de volledige tankconstructie zoals blijkt uit de opbouw ervan geschetst in het deskundig verslag.

Enkel dat onderdeel van de entiteit waar de werken aan werden uitgevoerd, dienen in casu als “toevertrouwd goed” te worden beschouwd.

In casu kunnen de 3 beschadigde tanks in hun totaliteit dan ook niet als toevertrouwde goederen worden beschouwd.



Toevertrouwd goed

- Hof van beroep: aannemer werkte “aan” de volledige tank = toevertrouw goed
→ aansprakelijkheid voor schade aan tank gedekt, maar in omvang beperkt tot limiet voor “toevertrouwd goed”

Anders dan de eerste rechter oordeelde en [REDACTED] aanvoert, oordeelt het hof dat de gehele tank te beschouwen is als “toevertrouwd goed” en niet enkel de grondplaat.

Immers volgens de omschrijving van de polis (bijzondere voorwaarden blz. 3 “toevertrouwde goederen”), is de schade veroorzaakt aan goederen van derden (beperkt) gedekt onder de BA exploitatieverlies, “gedurende de tijd dat die goederen aan de verzekerden worden toevertrouwd om te worden behandeld, hersteld of bewerkt”. Er werd ten deze aan de gehele tank gewerkt. Het voorwerp van de aannemingsovereenkomst betrof het aanbrengen van aardingen aan de tanks. Het waren de tanks die dienden geaard te worden.

De maximum waarborg per schadegeval is dan ook van toepassing.



Toevertrouwd goed

Brussel 24 februari 2003

- Werken aan dakgoot, brand → brandschade aan dak
- Dak / Dakgoot = toevertrouwd goed ⇔ werk ⇔ derde?





Toevertrouwd goed

- Het hof:

opdracht aannemer: herstel roofing → dak = toevertrouwd goed



Foutloze burenhinder

Foutloze burenhinder art. 544 BW

- Geen automatisme → aannemer niet aansprakelijk tenzij contractueel voorzien (o.a. Cass. 29 mei 1975)
- Uitdrukkelijke uitbreiding in polis BA Uitbating
- Vaak verplichte plaatsbeschrijving





Onderaannemers

- Aansprakelijkheid voor onderaannemers kan door uitbreiding
 - Hoofdaannemer contractueel aansprakelijk voor fouten OA's (als fout in hoofdaanneming door fout van OA)
 - Niet zo voor buitencontractuele aansprakelijkheid OA's (OA geen aangestelde cf. art. 1384 3^{de} lid BW)
- Bouwheer kan hoofdaannemer opleggen om ook aansprakelijkheid OA's te verzekeren
- Uitsluiting “persoonlijke aansprakelijkheid OA”
- Uitsluiting bepaalde fouten, bv. in polis wel bepaalde grove schuld of verbintenis (art. 62 en 65 Verz.W.; art. 8 en 11 WLVO, zie verder)



- Ruime dekking
 - Materiële schade, nl. fysieke aantasting van goederen
 - Lichamelijke schade, nl. fysieke aantasting van personen
 - Immateriële schade indien gevolgschade (dus niet zuiver immateriële schade)
 - Indien voorzien in polis, immateriële schade die geen gevolgschade is
- Sommige soorten immateriële schade steeds uitgesloten
 - Straffen en “strafbedingen” zonder vergoedend karakter (*punitive damages*, vb. art. 45 AUR)
 - “Schadebedingen” zoals verdragingsboetes (*liquidated damages*, cf. 1226 e.v. BW), zelfs als gevolg van materiële schade of zelfs als (deels) ook werkelijke schade



- Buitencontractuele aansprakelijkheid voor inbreuken op intellectuele rechten
- Schade door schadelijke gevolgen asbest
 - Aansprakelijkheid voor milieuschade wel vaak als uitbreiding opgenomen
- Werken in tijdelijke maatschap / tijdelijke vennootschap
- Indien verplichte verzekering beroepsaansprakelijkheid in de bouwsector, uitsluitingen wettelijk voorzien
- Behoudens uitbreiding (zie eerder)
 - Contractuele aansprakelijkheid
 - Burenhinder
 - Zuiver immateriële (niet gevolg-)schade
- Opgelet: uitsluiting ⇔ verval, grove fout (art. 62 en 65 Verz.W.)



- Voorbeeld grove fout: uitvoeren van grondwerken met mechanische toestellen zonder voorafgaand de plannen m.b.t. de ondergrondse kabels en leidingen te consulteren (Luik 13 oktober 2011)

“« Sont exclus de la garantie (...) les dommages causés par la faute lourde d'un assuré définie comme suit : un manquement tel aux normes de prudence ou de sécurité, aux lois, règles ou usages propres aux activités assurées de l'entreprise, que les conséquences dommageables de ce manquement étaient – suivant l'avis de toute personne normalement compétente en la matière – presque inévitables ».

L'assureur peut s'exonérer de ses obligations pour certains cas de faute lourde déterminés expressément et limitativement dans le contrat (article 8, alinéa 2, paragraphe 2, de la loi du 25 juin 1992).

En l'espèce, la S.P.R.L. K. ne conteste pas que la clause invoquée répond aux exigences de l'article 8, alinéa 2, précité mais soutient que le cas de figure visé à la clause d'exclusion n'est pas rencontré.”



Streng, bv. Cass. 16.03.2018

“Die bepalingen staan eraan in de weg dat de verzekeraar zich bevrijdt van zijn dekking voor de gevallen van grove schuld van de verzekerde die in algemene bewoordingen zijn gesteld.”



Cass. 19.10.2018: elke dekking van omschreven risico uitgesloten door vervalbeding → nietig

- de bijzondere clausule “E00012 (rubriek a) – kabels en leidingen” van de bijzondere voorwaarden de algemene voorwaarden vervolledigt;
- deze clausule bepaalt: “De vergoeding van de schade aan ondergrondse kabels en leidingen (riolen, water- gas- en elektriciteitsleidingen, telefoon- en telegraafkabels, enz.) wordt enkel gewaarborgd als de verzekeringnemer vóór het begin van de werken de plannen van de genoemde kabels en leidingen binnen de termijnen opgelegd door de wetten en reglementen terzake heeft aangevraagd en ze op de bouwplaats heeft geraadpleegd waarbij hij bij de minste twijfel over hun ligging de nodige peilingen heeft gedaan”;

Gent 09.11.2017: algemene uitsluiting, zo verzekering voor risico bij leggen van kabels zonder voorwerp

⇔ Cass. 19.10.2018: onvoldoende nagegaan of echt elke dekking voor dit risico uitgehold → vernietiging



- Arbeidsongevallen? Schade werknemer niet gedekt door arbeidsongevallenverzekering?
 - Enkel dekking aansprakelijkheid t.o.v. “derden”
 - Derden ⇔ “verzekerde”, incl. aangestelden

Verzekerden

De volgende personen zijn verzekerd in deze polis:

- de *verzekeringnemer* en, als het om een rechtspersoon gaat, ook diens vennoten, zaakvoerders, bestuurders en bedrijfsleiders en de vennootschappen die in de bijzondere voorwaarden vermeld zijn;
- als de *verzekeringnemer* een natuurlijke persoon is: de gezinsleden en de met hem gewoonlijk in gezinsverband samenwonenden personen voor zover zij deelnemen aan de verzekerde activiteiten;
- de aangestelden en de personen die in het kader van een beroepsopleiding werken tijdens de uitoefening van de verzekerde activiteit, zoals stagiairs.

- Uitzonderingen mogelijk → check polis



- Verzekeraar moet risico's kunnen inschatten om premie te bepalen
- Plicht verzekerde om *“alle hem bekende omstandigheden nauwkeurig mee te delen die hij redelijkerwijs moet beschouwen als gegevens die van invloed kunnen zijn op de beoordeling van het risico door de verzekeraar”* (art. 58 Ver. W.)
- Verzekerd risico bepaald in polis, omschrijving activiteiten verzekerde
 - Aard en omvang activiteiten, soort werken...



- Niet in polis omschreven activiteiten → niet gedekt (Bergen 5 september 2011)
- Eigen verantwoordelijkheid verzekeraar: Brussel 15 april 2008
- Fout verzekeringsnemer mededelingsplichten → sancties (art. 59 en 60 Verz. W.; opzettelijk / niet opzettelijk)
- Ook tijdens duurtijd inlichtingsplicht verzwaring risico (art. 81 Verz. W.), kan ook voor vermindering (art. 80 Verz. W.)



- Risico's tijdens uitvoering werken (de “uitbating”)
 - Einde werken = einde dekking
 - Schade na uitvoering werken zal uitgesloten zijn in polis
 - Dekking onder andere polis mogelijk (zie ook BA Na Werken)
- Einde werken ≠ oplevering of aanvaarding
 - Bv. bij ingebruikname
 - Opgenomen in polisvoorwaarden
- Belangrijk op welk moment schade zich voordoet (Gent 22 april 2004)



II. Burgerlijke aansprakelijkheid Na Werken / Levering

- A. Inleiding en aard
- B. Burgerlijke aansprakelijkheid
- C. Vergoedbare schade
- D. Uitsluitingen
- E. Duurtijd van de dekking



- Aansprakelijkheid bouwactoren niet beperkt tot periode uitvoering werken
 - Tienjarige aansprakelijkheid stabiliteitsbedreigende gebreken (art. 1792 en 2270 BW)
 - Gemeenrechtelijke aansprakelijkheid lichte verborgen gebreken





- Contractuele én buitencontractuele aansprakelijkheid verzekerd voor schade na voltooiing werken ($\Leftrightarrow$ BA Uitbating in principe alleen buitencontractueel)
 - beperkt tot gevolgschade, niet herstelkost gebrek

Voorwerp van de dekking:

1. **Wij** verzekeren, tot de in de bijzondere voorwaarden bepaalde sommen, de contractuele en de extracontractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid die beheerst wordt door de Belgische en buitenlandse rechtsbepalingen en die de **verzekerden** kunnen oplopen voor schade die aan **derden** wordt toegebracht door producten en goederen na hun **levering** of door werken na hun **uitvoering**, in het kader van de in de bijzondere voorwaarden omschreven activiteiten.

1. Algemeen

Wij verzekeren de buitencontractuele en contractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid van iedere *verzekerde* voor *schade* aan *derden* die zich heeft voorgedaan binnen de dekkingsgrenzen vermeld in de Algemene en Bijzondere Voorwaarden door producten na levering of door werken na uitvoering.



- Productaansprakelijkheid?
 - Mogelijk beperkt tot gemeenrechtelijke foutaansprakelijkheid
 - Kan bijkomende dekking foutloze aansprakelijkheid
Wet Productaansprakelijkheid 25.02.1991





- Materiële schade, nl. stoffelijke aantasting van integriteit van goederen
- Lichamelijke schade, nl. fysieke aantasting van personen
- Immateriële schade, als gevolgschade (dus niet zuiver immateriële schade)
- “Beschadiging”
 - ⇔ gebrek, niet-conformiteit, gebrek aan performantie
 - Uitzondering: gebrek aan performantie veroorzaakt door fout in uitvoering (⇔ ontwerpfout)
 - *Faulty part* uitgesloten (gebrek, geen schade)



Kh. Brussel
06.11.2015





Uit deze clausules volgt dat alle gevolgschade die veroorzaakt is door de gebrekkige uitvoering van het werk gedekt wordt. Slechts wanneer deze schade bestaat uit de herstelling van het gebrekkige werk zelf, zal deze van de dekking zijn uitgesloten.

De herstelling van de perforaties van het zinken dak (en de controle op perforaties), heeft geen betrekking op de herstelling van het gebrekkige werk maar op gevolgschade. Het gebrekkige werk bestaat immers uit een foutief aanbrengen en achterlaten van nagels onder dat dak. De zinken dakbedekking dient beschouwd te worden als een “ander deel” van het werk van [REDACTED] dat door de gebrekkige uitvoering van de werken werd beschadigd. Wel mag worden aangenomen, zoals [REDACTED] dat trouwens ook doet, dat deze schadepost niet enkel betrekking heeft op het herstel van de perforaties, maar ook op het opnieuw nagelen van de gebrekkig uitgevoerde nagels. Dat hernagelen moet wel beschouwd worden als een herstelling van een gebrekkig uitgevoerd werk, dat van dekking is uitgesloten.

De herstelling van de hellingsgraad van het dak heeft betrekking op een herstelling van een gebrek en niet op gevolgschade. Voor die herstellingskost, hoger bepaald op [REDACTED] €, moet [REDACTED] geen dekking verlenen.

Wat de vervanging van het tapijt en de herstelling van plafonds betreft, is het duidelijk dat het hier om gevolgschade gaat die onder de dekkingsplicht van [REDACTED] valt.

De kosten van de technische raadsman dienen ten slotte eveneens beschouwd te worden als gevolgschade waarvoor dekking verschuldigd is.



- Eigenlijke herstellkost niet verzekerd
 - uitbreiding: gebrekkig onderdeel onlosmakelijk verbonden met andere werken
- Aansprakelijkheid gevolgschade stabiliteitsbedreigende gebreken (art. 1792 en 2270 BW)
 - Afzonderlijke dekking mogelijk in andere polis
- Boetes en strafbedingen
- Schadelijke gevolgen asbest
- Schade uit zichtbare gebreken
- Voor aannemer beperkt tot schade door uitvoeringsfouten, met uitsluiting voor fouten in het ontwerp



- Pas na voltooiing werken
- Niet noodzakelijk oplevering of aanvaarding, ander criterium mogelijk
 - Feitelijke inbezitneming
 - Ingebruikname werken
 - Meestal opgenomen in polis
- Einde door afloop in polis bepaalde termijn of door einde polis zelf (+ art. 142 Verz.W.)

Q&A

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60

seminaries /
webinars



www.schoups.be/nl/events

SCHOUPS

Antwerpen

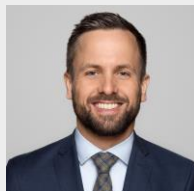
De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60

Bedankt voor uw aandacht



Bob Goedemé

m. +32 486 297 535

bob.goedemé@schoups.be



Siegfried Busscher

m. +32 485 456 280

siegfried.busscher@schoups.be



Jef Feyaerts

t. +32 3 260 98 60

jef.feyaerts@schoups.be

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60